בס"ד

גליון מיוחד זה יצא לאור ע"י מערכת בענינא דיומא

המרצה הרה"ג רבי מרדכי נויגרשל שליט"א במאמר תקיף ונוקב כנגד מבזי התורה

גחלתם של חכמים מול ההבנה המסולפת של ההמונים

בטרם ניגש לגופו של מאמר עלינו להדגיש שאין אנו יודעים מה גדולי ישראל יחליטו בענין הצטרפות לממשלה זו או אחרת ובענין ויתור על ענין זה או אחר למען המשך לימוד התורה מאמר זה עוסק בגחלתם של חכמים ובפרופורציות שמנחות את החלטותיהם השונות

נראה כי הניסיון של תקופתנו אינו אמונה באלוקים ובהשגחתו, ואפילו לא אמונה בתורה משמים, אלא אמונת חכמים. (ואמנם, יבואר להלן כי אמונות אלו קשורות זו בזו)

ככל שגלויי המדע מתחדשים ומתפתחים, והסדר בבריאה נחשף והולך במלוא הודו. הרי ברור שמי שאינו מכיר במציאות האלוקים, אין הדבר נובע מחוסר אמונה אלא מאינטליגנציה נמוכה, או מיצר הרע גבוה.

האירועים שהתרחשו בארץ הקודש וסביבותיה בשנים האחרונות, המלחמות ההצלות וכל הידוע מנטרלים כל אפשרות ריאלית ואינטלקטואלית לכפירה בהשגחת האלוקים על העולם, הן ברור שכח אדיר משגיח על הנעשה בעולם.

ותורה משמים, הן אפשר להוכיח זאת. כפי שעושים אנו זה שנים, וכפי שהראינו באופן ברור בספרנו מסע אל פסגת הר סיני ובעשרות השיעורים המוקלטים העוסקים ב"מערכת ההוכחה לאמיתות התורה".

כל מי שלמרות הנ"ל אינו מאמין, ועושה עצמו כמי שאינו יודע, אינו בר שיח.

וכבר בשנת תש"ח כתב הרב דסלר: **"לכאורה כשה' יתברך גוזר ייסורים היינו שילמדו מהם ויעשו תשובה. ומי שאינו חוזר בתשובה אין לו עוד תקווה, כאמור: "לשוא הכיתי את בני מוסר לא לקחו". אבל יש עוד עצה, שהיינו שהי"ת פתאום מתנהג ברחמים גדולים למעלה מכל השערה ואפילו לאותם שלא למדו מהיסורים, כי בזה פתח גדול לפני האדם – התהפכות מן הקצה אל הקצה, מקצה היסורים לקצה הנחת צריך שיעורר את האדם כי מעשי ה' המה".** כי כשיש חסד או דין יהיו כאלה שיגידו זה המזל עתה, אך ההתהפכות ודאי מראה השגחה.

ומוסיף הרב דסלר ואומר ש"**ההתהפכות מקצה אל קצה, מקצה היסורים של חורבן ששת אלפי אלפים מאחינו, אל הקצה השני – התישבות עמנו במדינתנו בארץ הקדושה. מזה צריך ללמוד ולקבוע אמונה בלב אוי לו למי שיבוא ליום הדין ועדין סומא הוא מלראות דבר מוחשי כזה**" וקל וחומר ההתהפכות מהאיום שהיה מכל הכיוונים בשנים האחרונות לנצחונות הכבירים, לניסים הכבירים שהיו. הוא שאמרנו מי ש"סומא הוא מלראות" ועושה עצמו כמי שאינו יודע אינו בר שיח.

וכבר אמר רבי הלל זקס זצ"ל (ראש ישיבת חברון וכנסת הגדולה, נכדו של החפץ חיים) לכותב שורות אלו: **"מרדכי, בוא אני אגיד לך מה מתרחש, הקב"ה מוריד מחיצה ומסך. כשהמסך יֵרד, אלה שנמצאים כאן, יישארו כאן. ואלה שנמצאים שם, יהיו בחוץ. ואנחנו מחזיקים במחיצה ומבריחים כמה שיותר נשמות, עד שהמחיצה תרד וייסגר השער"**

ואילו אמונת חכמים, אדרבא, ככל שהאדם מבין יותר ושכלתן יותר ואופקיו מתרחבים, נדמה לו שיכול הוא לבקר את החלטות החכמים כיד דמיונו הטובה עליו. וזכותו האינטלקטואלית לעשות כן, כי הרי אדם משכיל הוא ורחב אופקים ומבין דבר. ולדבריו, הרי אחרי הכל גם החכמים הם בני אדם ונתונים כביכול לביקורתו...

לא רק מפני זה אנו אומרים שאמונת חכמים היא הניסיון בדורנו אלא גם מפני מה שחווים אנו במציאות הנוכחית. יהודים שומרי מצוות רבים תוהים מדוע גדולי התורה ומנהיגי הצבור החרדי נותנים יד לעוכרי ישראל להקים ממשלה (כאילו שבימי הממשלה שחלפה לא היה עוכר גדול בעמדת הכבוד הקדמית...) ומדוע נותנים יד לעוכרי ישראל שתוכניותיהם (שלא כמו הממשלה הקודמת) לעקור כל סימן של יהדות בארץ הקודש. כולל שבת כשרות נישואין רבנות ראשית וכדי.

רבים מהם לא מסתפקים בתהיותיהם אלא מצרפים אליהם גינויים חרפות וגידופים, כיד החינוך המפואר שקבלו, הטובה עליהם. הגדיל לעשות אחד מ"בכירי הפוליטיקאים" הדתיים שקרא למנהיג הישיש, מזקני חכמי הדור, הרב דב לנדו שליט"א לחזור בתשובה על אמירה מאמירותיו, וזאת בחר לומר קבל עולם. ולא היתה זו פליטת פה כי איש לא שמע שהתנצל, ובודאי לא הלך חלוץ נעלים לבקש מחילה כנדרש. וכבר אמר הנביא ישעיהו כי יבוא יום נורא בו "ונתתי נערים שריהם... ירהבו הנער בזקן ונקלה בנכבד" (ישעיהו ג' פס' ה').

כמו כן אחד מרבני המפלגה הקיקיונית שכשלה, שהשתמשה במושג "חרדי" על לא עוול בכפו של הצבור החרדי, שלח לרבי דב לנדו שליטא שאלות בנושא מפלגתו, וקיבל תשובה חריפה כזו שכמדומה שניתן לומר שמאז שהחתם סופר כתב מכתביו נגד אהרן חורינר, הרבינר של אראד, שפרץ את חומות האורטודוכסיה בימים ההם, לא נכתב מכתב חריף כזה. לא שמענו שהאיש פרש ממפלגתו או שלח איזושהי בקשת מחילה (ואם עשה כן ולא ידוע לי הריני כמובן חוזר בי מקטע זה).

ואמנם, כאמור לעיל, אמונת חכמים קשורה באופן מיוחד לאמונה במציאות ה' שכך כותב רבי יוסף אלבו בספר העיקרים:

בפרק חלק נאמר כי אפיקורס אין לו חלק לעולם הבא. ובגמרא "היכי דמי אפיקורס" מי שמבזה תלמידי חכמים (כגון שאומר שאינם תורמים לעולם או אף מי שאומר בזלזול "החכמים האלה...") ואומר בספר העיקרים: **"שאין כל אדם מספיק לדעת מציאות ה' מעצמו ואמנם ידענו אם על צד הקבלה ואם על צד המופת מפי החכמים, והמבזה תלמידי חכמים המפרסמים מציאות ה' לכל האנשים לא הניח לעצמו דרך במה שידענו והרי הוא כאילו מכחיש מציאות ה' על כן נקרא אפיקורס"** (ספר העיקרים מאמר ראשון פרק י' עמ' מ"ז בהוצאתנו ועי"ש בביאור טעם בעיקר)

על אמונת חכמים דיברנו רבות ערב הבחירות. ודי היה לומר שמי שאכן שומר תורה ומצוות יודע שאם החכמים אמרו זה מה שעלינו לעשות ודי. ועוד עליו לדעת שאת כל מה שהוא יודע גם הם כמובן יודעים, ואם אמרו אחרת ממה שהוא סובר, כנראה שיש להם סיבה טובה לכך. אך לאור ההתפתחויות שהיו אחרי הבחירות, וההתפרעויות הלשוניות של כמה שהיו נחשבים כמבינים ואף כידידים. יש צורך להבהיר כמה נקודות בסוגיות העומדות על הפרק והנוגעות להוראותיהם של גדולי הדור.

כשחכמים ביטלו תקיעת שופר בכל תפוצות ישראל בראשי השנים שחלים בשבת (וכידוע הרי תמיד מדובר ביום טוב ראשון של ראש השנה שהוא ראש השנה מן התורה, כי יו"ט שני של ראש השנה, שהוא מדרבנן, אינו חל לעולם בשבת) ודאי אפשר היה לזעוק: איך אפשר לבטל את תקיעת השופר שהיא זכר לעקידה, שהקב"ה קם מכיסא דין ויושב על כסא רחמים, וזאת בכל תפוצות ישראל! אמנם "יש כח ביד חכמים לבטל דבר מן התורה בשב ואל תעשה", אך להשתמש בכח זה ולבטל את תקיעות השופר ולמנוע את המעלות הגדולות והתיקונים הנפלאים שהתקיעות גורמות להן! וזאת בגלל חשש כה רחוק.

הבה ונראה במה מדובר, החשש הוא שמא יקרה המקרה, ואדם הגר בעיר שיש בה רשות הרבים דאורייתא, בצד אחד של רשות הרבים (עיר שיש בה רחוב שעוברים בו שש מאות אלף איש ביום, שזו רשות הרבים מדאורייתא לרוב הדעות), ויש לו שופר, אך אינו יודע לתקוע, ויודיעו לו בעיצומו של ראש השנה שהוא נבחר להיות התוקע! וירצה ללמוד לתקוע, והמורה היחיד נמצא מהעבר השני של רשות הרבים, וילך אליו עם השופר ברשות הרבים כיון שישכח ששבת היום או שישכח שאסור לטלטל בשבת. והרי הסיכון שיקרה אירוע שכזה שבו יצטרפו כל הפרטים עד כדי שמאן דהו יעבור בשוגג על איסור הוא כה נמוך! הרי רוב הסיכויים שלעולם לא יצטרפו כל הפרטים יחדיו. ובשל כך מבטלים תקיעות שופר כה רבות בשנים רבות בכל תפוצות ישראל. ולא עוד אלא שהגמרא מגלה לנו ששנה שלא תקעו בה בשופר בראש השנה עלולה להיות שנה קשה. וכך עשו לנטילת לולב כשחל יום ראשון של סוכות בשבת וכך עשו למקרא מגילה.

לכאורה, כה קל לטיפשים להסיק, שחכמים הקלו ראש בתקיעת שופר בנטילת לולב ובקריאת המגילה. אבל זאת גם הם, הטיפשים הגמורים, לא יוכלו לומר, כי הרי אין כמו החכמים המלמדים אותנו על חשיבותן של המצוות הנידונות, ומהם ידענו אנו עד כמה הן חשובות. מדוע אפוא נראה כאילו קלה ידם על הדק הביטול!

אלא שכל בר דעת (וגם מי שאינו כל כך בר דעת) יבין, שהכיוון הוא הפוך. אם חכמים שאין כמוהם רגישים לחשיבותן של מצוות בכלל ושל המצוות

הנידונות, שופר, לולב, ומקרא מגילה, בפרט (והרי מי כמו החכמים מי שמוציא את פרוטותיו האחרונות ומשקיע כסף רב בקנית ארבעה מינים מהודרים ומגילה כשרה ומהודרת וטורח לדייק בקיום מצוות תקיעת שופר) לקחו על עצמם את האחריות לבטלן לעת כזאת, ודאי עשו זאת מתוך שיקול דעת בכובד ראש ובכאב לב גדול, אלא ששקלו ומצאו שכדאי למנוע את הסיכון, גם אם החשש נמוך ביותר, שמא מישהו יעבור עבירה בשוגג (!) ולו על ידי ביטול כל אותן מצוות והתיקונים הנפלאים הכרוכים בהן ואבדן הזכויות הקשורות בקיומן לפרט ולכלל.

ברור שהמסקנה ממה שהחכמים ביטלו מצוות אלו אינה שהחכמים זלזלו בהן חלילה. אלא שהנזק שיגרם מכך שמישהו יעבור עבירה ולו בשוגג כה גדול, כי כל אבק של עבירה גורם לאדם ולעולם נזק עצום, שעדיף לבטל את כל המצוות האלה בגלל חשש כה רחוק שמא יעבור אי מישהו עבירה כזאת בשוגג.

הגמרא במסכת יומא דף כ״ג מספרת, שטרם שתקנו פייס למצות הרמת הדשן מהמזבח היו הכוהנים רצים בכבש והראשון שהגיע זכה במצוה. פעם אחת ראה פרח כהונה את חברו מקדימו ותקע בו סכין מכלי הקודש.

בא אביו של הכהן הצעיר השוכב גוסס וזעק ״הוציאו את הסכין! עודנו מפרפר! יש לדאוג שלא יטמא הסכין כשימות״.

לכאורה – אדם קדוש ונעלה, כה קדוש הוא שברגע קשה כזה אינו דואג לבנו הגוסס, אלא לטומאת כלי המקדש. אבל הגמרא לא ממהרת להתפעל, היא דנה מה היתה סיבה לתגובתו החריגה של האב הכמעט-שכול הזה, האם שפיכות דמים היתה חמורה כפי שצריך אלא שקדושת כלי המקדש היתה כה נעלית בעיניהם עד שאב רואה את בנו יקירו, משוש חייו, מושא תקוותיו, גוסס וטומאת הסכין, שניתן עדיין למנוע אותה, חשובה בעיניו יותר, או שהיחס לכלי הקודש במקומו עומד אבל נזדלזלה ששפיכות דמים... ומסקנת הגמרא ששפיכות דמים נזדלזלה.

הוה אומר שכששני ערכים עומדים זה מול זה ומאן דהו מעדיף ערך אחד על חברו זה לא בהכרח מפני נחיתותו של הערך השני, יכול הדבר לנבוע מחשיבותו של הערך הראשון

כיצד נדע? מביאה הגמרא פסוק שמוכיח ששפיכות דמים נזלזלה וממילא ברור שזו הסיבה ולא שטומאת הקודשים חמורה בעיניהם

הוא הדין בנידון דידן.

כל אלה שצועקים הרי כל ערכי היהדות נמצאים בסכנה, ומאשימים את גדולי התורה שכאילו לא כל כך אכפת להם מערכים אלה, נשאל אותם: האם אי פעם חרדתם לערכים אלה כמו שחרדו עליהם גדולי ישראל? היכן הייתם במאבקים על שבת על כשרות על ניתוחי מתים ועל עוד ועוד גופי תורה? הרי אין כמו גדולי ישראל שהשליכו לבם, גופם ונפשם וכל מאודם לתוככי המאבקים הנמשכים האלה. וממילא רק דבר אחד יכולים להסיק: אם גדולי התורה מוכנים להיכנס למשא ומתן עם המתנגדים החריפים ביותר לכל דבר שריח יהדות נודף ממנו ובלבד להציל את עולם התורה לא תוכלו להסיק ששאר הערכים חשובים בעיניהם פחות אבל תוכלו אולי ללמוד, אם אתם מסוגלים, על חשיבותו העליונה של לימוד תורה.

אחת הבעיות היא שמי שלא היה במחיצת גדולי תורה, והמנהיגים שלו הם אנשים בגובהו, אם לא פחות, התרגל לדון את החלטות המנהיגים לפי שיקולים פוליטיים ונגיעות אישיות קטנוניות כשלו, מי שלא הכיר את אותם אישים שרגליהם מונחות ארצה וראשם מגיע השמימה, ומערכת השיקולים שלהם שונה לחלוטין, אינו רגיל לעצור ולעשות חשבון ולהגיע למסקנה שהמנהיג יודע את כל מה שהוא יודע אך הוא אינו יודע את מה שהמנהיג יודע, ושעליו לעדכן את סולם ערכיו לפי סולם ערכיו של האדם הגדול בענקים.

״אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה״, ״אל הר המור אלה האבות״. נפנה אם כך לאחד מגדולי החכמים שבכל הדורות לרבי יוחנן בן זכאי. רבי יוחנן ויתר על הכל. על החרות, על ארץ ישראל ועל ירושלים ואפילו על בית המקדש. וכשנתנה לו הזדמנות לבקש שלש בקשות ריכז את כולן בתורה, גדוליה וצדיקיה. גם אז היו בריונים. גם אז היו חצופים, גם אז היו כאלה שמנעו ממנו לעשות זאת ככל שיכלו עד שנאלץ לצאת תוך שמשים עצמו כמת. אם היתה אז תקשורת כמו שיש בימינו, מן הסתם היו לועגים על רבי יוחנן, מן הסתם היו שופכים עליו קיטונות של גידופים. על שלא ביקש על ארץ ישראל, ולא ביקש על ירושלים. והעדיף לרכז את כל כוחותיו בהצלתה של תורה. ואולי גם היה איזה מנהיג מפלגה דתי הצעיר מרבי יוחנן בעשרות שנים, ורחוק מידיעותיו בתורה כמה אלפי שנות אור, שהיה אומר בתקשורת שהוא מקווה שרבי יוחנן בן זכאי יחזור בתשובה...

אבל באמת הדבר לא נבע מכך שרבי יוחנן כיבד פחות מהם את הערכים האחרים כמו ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש. אלה היו חשובים לו הרבה יותר מאשר לכולם יחד, אבל הוא ידע יותר מהם מה ערך התורה.

לו היה לאנשים אמונת חכמים מינימלית היו מבינים שאם נראה בעיניהם מוזר שגדולי ישראל יישאו ויתנו עם מי שרצה להשליכם במריצה למזבלה ועם מי שמוכנים לשבת עם ערבים תומכי טרור ועוד זוועות רבות לשלחן הדיונים אין זה מפני שכל הדברים האלה קלים בעיניהם אלא מפני שערך התורה גבוה בעיניהם לאין שיעור מכל מה שחשבו.

ועלינו להוסיף את דברי הפסוק במשלי פרק ט״ז פס׳ י׳: ״קסם על שפתי מלך, במשפט לא ימעל פיו״ וביאר הגר״א ״מאן מלכי רבנן״ ויש מעין קסם על שפתיהם שגם אם מנסים להטעות אותם הקב״ה ידאג שיאמרו את מה שצריך באמת לומר.

זאת ועוד.

התורה מתארת את הכנסת האורחים של לבן כמעט באותו אופן שמתוארת הכנסת האורחים של אברהם. אברהם רץ לקראת האורחים וכך עשה לבן. אברהם הזמינם לביתו לסעודה ולבן הזמין את יעקב גם ללון וכך הלאה. ואולם, חז״ל פירשו את התנהגות השנים בצורה שונה זו מזו. על אברהם אמרו שגדולה הכנסת האורחים שהכניס. וכל מה שעשה לאורחים בעצמו, עשה הקב״ה לבניו בעצמו, וכל מה שעשה על ידי שליח עשה הקב״ה לעם ישראל על ידי שליח, וכדומה. ואילו על לבן דרשו ההפך וכל מה שעשה הבינו שהתכוון לרעה ולבצע כסף. רץ לקראת יעקב כי זכר שאליעזר הגיע עם מתנות וכסף, חבק אותו כי חשב שמא יש לו כסף ויהלומים בכיסים, ונישק אותו לבדוק אולי טמן בשיניו... ואומר רמח״ל במאמר על ההגדות, כי כל מה שנאמר אצלן צדיקים יש לדרוש לשבח וכל מה שנאמר אצל רשעים יש לדרוש לגנאי....

זו דוגמה לאחת המידות שהתורה נדרשת בהן והיא: ״דבר הלמד מעניינו״, כיון שאברהם צדיק הוא ברור שכוונתו במעשים שעושה לטובה וכיון שלבן רשע הוא ודאי שכוונתו לרעה גם אם כלפי חוץ נראים המעשים דומים.

וזו הבעיה. כל אותם ״מזועזעים״ מבקרים ופושקי שפתים. אינם מכירים את החכמים ואינם מודעים למושג אמונת חכמים הוא אשר אמרנו. זה הנסיון בדורנו. דור שבו כל אחד חכם בעיני עצמו. ובמיוחד כשכל אחד יכול להגיע למידע בקלות, חושב הוא עצמו לחכם חרשים בכל התחומים. ומכאן הזלזול בחכמים, זהו הנסיון - נסיון ב״אמונת חכמים״.

מדוע עקדת יצחק נקראת על שמו של יצחק ולא עקדת אברהם שהרי זו היתה אחד הנסיונות שבהם התנסה? והוא אמור היה לבצע את העקדה?

אלא שאברהם שמע מפי ה׳ בנבואה. והנסיון שלו היה לציית לנבואה אם לא. ואילו יצחק לא שמע מפי ה׳ יצחק שמע מאברהם שהיה אמנם אביו אך היה גם גדול הדור. וזה היה נסיונו האם יאמין לגדול הדור, ובודאי יכול היה יצחק לשאול הרבה שאלות, הציווי נשמע אבסורדי, ונגד כל מה שדובר כל השנים וכו׳ וכו׳ היה זה נסיון ב״אמונת חכמים״. מלבד זאת שיצחק עשה את שאביו גדול הדור אומר כי כך צריך לעשות, ידע יצחק היטב את חשיבותו הוא בעיני אביו, ואת אהבת אביו אליו, ואת שנאתו להקרבת קרבנות אדם, וידע שאם אברהם אומר לשחטו ברור ששחיטה זו חשובה לאין ערוך מהערים האחרים החשובים גם הם.

ובגמרא במסכת שבת דף פ״ט ע״ב נאמר, ש״לעתיד לבוא״, כלומר ערב הגאולה, יאמר הקב״ה לאבות ״בניכם חטאו״ ואברהם ויעקב לא יוכלו להצילם. ורק יצחק יצילם ויביאם לגאולה שיאמר **״הא קריבית נפשי קמך״**, כלומר הגאולה תבוא בזכות חלקו של יצחק בעקידה ועמידתו בכבוד בנסיון באמונת חכמים.

אין זה פלא אפוא שבשעת דמדומים זו, הניסיון הוא ניסיונו של יצחק - באמונת חכמים. ואומרת הגמרא במסכת עירובין דף כ״א ע״ב: א״ר פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרבא בר עולא, כל הלועג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת״ ואומר מהר״ל (נצח ישראל פרק ה׳) **״כי אין ראוי למלעיג על דברי חכמים רק הצואה, כי הוא הפך החכמים שיש בהם שכל הנבדל מן האדם לכך כאשר לועג עליהם נדון בהפך זה שהוא בצואה רותחת, והוא גם כן דבר נבדל מן האדם ויוצא ממנה מפני פחיתותה. הרי השכל בודאי נבדל מן האדם בשביל מעלתו, והצואה נבדל מן האדם לפחיתותו, לכך המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת״**

ובביאורנו ״בארה של מרים״ על באר הגולה באר שני מוסבר: הרחוק ביותר מהחכמה הוא הלועג על דברי חכמים, כמו כן הצואה היא הרחוקה ביותר מן המח כשאדם אוכל, החלקים העדינים ביותר של המזון מזינים את המח, שאר חלקי המזון העדין כעדינותו והגס כגסותו מתחלקים באברי הגוף השונים ומה שאינו מתאים כלל לגוף האדם, כלומר הפסולת שאינה נספגת בשום אבר מאברי הגוף מופרש החוצה בצורת צואה. אין לך אפוא רחוק מהמח יותר מהצואה, באותה מידה המלגלג על דברי חכמים רחוק הוא מהחכמה ולכן ענשו יהיה באותו מדור בגיהינום הרחוק מאד מהחכמה.

ניתן אפוא לחכמים לומר את דברם ולמלעיגים להלעיג. אנו נעשה מה שהחכמים יאמרו ונכבדם עד אין סוף והאמת כבר תורה דרכה.

- ניתן להאזין לדעת התורה מגדולי ישראל בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום בעניני השעה במספר: 306-111-1700

- כמו"כ מידי שבוע יו"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com